

ეკონომიკური დანაშაული

გივი აბაშიძე — სამართლის დოქტორი,
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

ნაშრომში მოკლედ განხილულია საკუთრების, სამეწარმეო, ეკონომიკური და საფინანსო საქმიანობის წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულები, რომელიც საფრთხეს უქმნის არა მარტო ქვეყნის ეკონომიკურ და ფინანსურ განვითარებას, არამედ ზოგადად სხვა დანაშაულის წარმოშობის და გავრცელების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია.

გადმოცემულია სახელმწიფოს მიერ შესაბამისი სამართლებრივი საშუალებებით ეკონომიკური საქმიანობის, საკუთრების, საგადასახადო კანონმდებლობის, სამეურნეო და სამეწარმეო სუბიექტების უფლებების და ინტერესების დაცვის, ამ კატეგორიის დანაშაულთა წინააღმდეგ ბრძოლის აუცილებლობის შესახებ.

Economic Crime

Givi Abashidze

summary

The present paper briefly describes the crime committed against property, business, economic and financial activities, which threatens not only the economic and financial development of the country but generally it is one of the important factors of originating and propagating other crimes as well.

We have described here the necessity of protecting the rights and interests of the economic activities, property, tax law, economic and industrial subjects and the ways of fighting against these kind of crimes.

საკუთრების, სამეწარმეო, ეკონომიკური და საფინანსო საქმიანობის წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაული თავისი არსით ჩვენი ქვეყნისათვის ერთ-ერთი დესტრუქციული, დამანგრეველი და საზიფათო მოვლენაა. ის საფრთხეს უქმნის არა მარტო ქვეყნის ეკონომიკურ, ფინანსურ, ფულად-საკრედიტო სისტემის განვითარებას, არამედ ზოგადად სხვა დანაშაულების წარმოშობის და გავრცელების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია.

ზოგადად ეკონომიკის სფეროში ჩადენილი დანაშაული ახალი მოვლენა არ არის, ის ჩვენი ცხოვრების განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს და როგორც ეკონომიკური ფენომენი არსებობს უძველესი დროიდან. სახელმწიფოს ძირითადი ამოცანა და მოვალეობაა სამართლებრივი გზებით, შესაბამისი კანონმდებლობის გამოყენებით ამ კატეგორიის დანაშაულთა წინააღმდეგ ბრძოლა.

დამოუკიდებელ საქართველოში დამკვიდრებულმა საბაზრო ეკონომიკამ დღის წესრიგში დააყენა სამეურნეო და ეკონომიკური საქმიანობის სფეროში არსებული სისხლისსამართლებრივი ნორმების გადახედვა, თავისუფალი სავაჭრო ურთიერთობების და ეკონომიკური საქმიანობის მარეგულირებელი საკანონმდებლო აქტების შემუშავება და მათი ახლებურად ჩამოყალიბება.

თანამედროვე მოთხოვნათა შესაბამისად, ახალი საზოგადოებრივი ურთიერთობის შესატყვისი სისხლის სამართლის კანონმდებლობის შექმნამ, რაც ძირითადად ეყრდნობოდა ქვეყანაში არსებულ სამართლებრივ და დასავლური სამართლის ტრადიციებს, ხელი შეუწყო სამეწარმეო კანონმდებლობის სრულყოფას, ეკონომიკის სფეროში არსებულ დანაშაულთა ერთიან კლასიფიკაციას, ამ სფეროში არსებული სისხლისსამართლებრივი ნორმების სწორ ინტერპრეტაციას.

აღნიშნულის კვალობაზე სამეურნეო სფეროში ჩადენილ დანაშაულებმა განახლებული და გადამუშავებული სახით სათანადო ასახვა ჰპოვა დამოუკიდებელი საქართველოს ახალ სისხლის სამართლის კოდექსში, როგორც ეკონომიკურმა დანაშაულმა და მისი ძირითადი მიზანი და პრინციპია სამეწარმეო სექტორის ეკონომიკური საქმიანობის სახელმწიფო ჩარევისაგან დაცვა, ბაზარზე ჯანსაღი კონკურენციის შენარჩუნება, ფიზიკური და იურიდიული პირების საკუთრების, საფინანსო და ფულად-საკრედიტო სისტემების, საგადასახადო კანონმდებლობის და სხვა სამეურნეო და სამეწარმეო სუბიექტების უფლებებისა და ინტერესების დაცვა.

ამჟამად მოქმედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით ეკონომიკური დანაშაულის თავში თავმოყრილია საკუთრების, სამეწარმეო ან სხვა ეკონომიკური საქმიანობის, ფულად-საკრედიტო, საფინანსო საქმიანობის და სამეწარმეო ან სხვა ორგანიზაციაში სამსახურის ინტერესის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები.

ამდენად, სამეურნეო დანაშაულის თავში შევიდა მთელი რიგი ახალი ნორმები, რომლებსაც დაეკისრათ მართლწესრიგის დაცვის ფუნქცია კერძოსამართლებრივ ურთიერთობებში, რაც აუცილებელი იყო, რადგან საკუთრების ინსტიტუტისა და საბაზრო ეკონომიკის განვითარება განპირობებულია სახელმწიფოს მიერ კონსტიტუციით აღიარებული საკუთრებისა და სამეწარმეო საქმიანობის უფლებების დაცვით.

ეკონომიკის სფეროში ჩადენილი დანაშაული და მისი მძიმე შედეგები პირდაპირ არის დაკავშირებული სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულებასთან, რაც თავის მხრივ განსაზღვრავს ჩვენი ქვეყნის თითოეული მოქალაქის კეთილდღეობას, ხელფასებისა და პენსიების გაცემას, ინფრასტრუქტურის განვითარებას და ა. შ.

ზოგადად სახელმწიფოს და პირველ რიგში სამართალდამცავი ორგანოების ძირითადი ამოცანაა დროულად იქნას გამოვლენილი და აღკვეთილი სამეწარმეო და ეკონომიკური საქმიანობის სფეროში ჩადენილი ყველა სახის დანაშაული, კონკრეტული დამნაშავე პირი მიეცეს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობაში, მიღებული იქნას ზომები ამგვარი დანაშაულებრივი ქმედების შედეგად სახელმწიფოზე მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისათვის.

ეკონომიკურ სფეროში ჩადენილ დანაშაულთა შორის საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაული, კერძოდ ქურდობა, ძარცვა, ყაჩაღობა, თაღლითობა, გამოძალვა, მითვისება, გაფლანგვა, ნივთის დაზიანება ან განადგურება და სხვა მისი ერთ-ერთი ავტონომიური ნაწილია.

საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული ზემოთ ჩამოთვლილი დანაშაულები შეადგენს დანაშაულთა იმ ჯგუფს, რომელშიც ყოველთვის არსებობდა დანაშაულის საგანი, რასაც მიეკუთვნება სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობა, ფული, მოძრავი და უძრავი ქონება, ნაყოფი, პროდუქცია, მოსავალი, შინაური ცხოველები, ფასიანი ქაღალდები და ა. სხვ.

სამეწარმეო და სხვა ეკონომიკურ, ფულად-საკრედიტო და საფინანსო საქმიანობის სფეროში ჩადენილ დანაშაულთა შორის გავრცე-

ლებულ დანაშაულს წარმოადგენს სამეწარმეო საქმიანობისათვის ხელის შეშლა, უკანონო შემოსავლების ლეგალიზება, ფალსიფიკაცია, ყალბი საანგარიშსწორებო დოკუმენტების დამზადება და გამოყენება, ფულის კუპიურების, საკრედიტო ბარათების და აქციზური მარკების გამოყენება, საბაჟო წესების დარღვევა, გადასახადისათვის თავის არიდება და სხვ.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ისეთი სამეურნეო და ეკონომიკური ხასიათის დანაშაულების წინააღმდეგ ბრძოლა, მათი დროული გამოვლენა და აღკვეთა, როგორც არის ფალსიფიკაცია, ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საშიში პროდუქციის დამზადება, შეძენა და რეალიზაცია.

ფალსიფიცირებული პროდუქციის წარმოება, როგორც წესი, ძირითადად ხდება ქვეყნის ბიუჯეტში შესატანი თანხების შესამცირებლად, რაც ზიანს აყენებს სახელმწიფოს საფინანსო ინტერესებს, ამასთან არღვევს პროდუქციის წარმოების სტანდარტიზაციისა და სერტიფიკაციის წესებს.

რაც შეეხება ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საშიში პროდუქციის დამზადების, შემოტანის და რეალიზაციის კრიმინალიზაციას და აღნიშნულისათვის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის გაფართოებას, ის განპირობებულია იმით, რომ უკანასკნელ წლებში საქართველოში გახშირდა ამგვარი პროდუქციის დამზადების, შეძენის, ასევე მისი შემოტანის შემთხვევები. სწორედ, კანონმდებლის მიზანია ამგვარი დანაშაულებრივი ხელყოფისაგან მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის დაცვა.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სფეროა კონტრაბანდისთან ბრძოლა. საბაჟო წესების დარღვევის სოციალური მავნეობა იმაში მდგომარეობს, რომ იგი ზიანს აყენებს სახელმწიფოს ეკონომიკურ ინტერესებს, რადგან ამგვარი დანაშაულებრივი ქმედების შედეგად სახელმწიფო ბიუჯეტში არ შედის საბაჟო გადასახადები და მოსაკრებლები, ამასთან ამ დანაშაულით შესაძლებელია ზიანი მიაღდეს ასევე ქვეყნის უშიშროებას, როცა კონტრაბანდის საგანს წარმოადგენს იარაღი, საბრძოლო მასალა, რადიო-აქტიური ნივთიერება და თავისუფალი ბრუნვიდან ამოღებული სხვა ნივთები.

ეკონომიკურ დანაშაულთა შორის სათანადო ყურადღება უნდა მიექცეს დანაშაულებს ფულად-საკრედიტო სისტიმაში, განსაკუთრებით კი ყალბი ფულის ან ფასიანი ქაღალდის, ყალბი ჩეკის ან საკრედიტო საანგარიშსწორებო ბარა-

თის დამზადების და გასაღების წინააღმდეგ ბრძოლას, რადგან ამგვარი დანაშაული მნიშვნელოვან საფრთხეს წარმოადგენს ქვეყნის ეკონომიკისათვის, ძირს უთხრის ფულის სიმყარეს და ართულებს ფულის მიმოქცევის რეგულირებას, ამასთან ეს დანაშაული მომეტებულ საშიშროებას იძენს საბაზრო ეკონომიკის პირობებში. საჭიროა ყალბი ფულის დამზადებისა და გასაღების ფაქტების დროული გამოვლენა და დამნაშავე პირთა დასჯა.

ზოგადად ქვეყნის წარმატებული ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საფუძველია კორუფციის დამარცხება და ეკონომიკურ, სამეურნეო დანაშაულთა წინააღმდეგ ბრძოლის გააქტიურება.

საინტერესოა როგორია საქართველოში ეკონომიკური დანაშაულის დინამიკა და მდგომარეობა ამ დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის მხრივ, რაც ჩვენს მიერ გაანალიზებული იქნა საქართველოში 2014-2015 წლების შვიდ თვეში ჩადენილი ამგვარი დანაშაულის სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით.

2015 წლის შვიდ თვეში ეკონომიკის სფეროში საქართველოში სულ რეგისტრირებულია 7944 დანაშაული, 352 ერთეულით ნაკლები 2014 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით. მათ შორის 7532 დანაშაული ჩადენილია საკუთრების წინააღმდეგ, რაც 342 ერთეულით ნაკლებია გასული წლის ამავე პერიოდთან შედარებით.

სამეწარმეო და სხვა ეკონომიკური საქმიანობის წინააღმდეგ მიმდინარე წლის ამავე პერიოდში ჩადენილია 117 დანაშაული და 41 ერთეულით არის გაზრდილი წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით. ფულად-საკრედიტო სისტემაში წელს სულ რეგისტრირებული იქნა 144 დანაშაული, რაც 21 ერთეულით შემ-

ცირდა წინა წელთან შედარებით. ასევე, 40 ერთეულით შემცირდა დანაშაული საფინანსო საქმიანობის სფეროში. თუმცა, მიმდინარე წლის შვიდ თვეში 10 ერთეულით გაიზარდა დანაშაული სამეწარმეო და სხვა ორგანიზაციების სამსახურის ინტერესის წინააღმდეგ.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ როგორც აღნიშნული კატეგორიის დანაშაულის სტატისტიკური მონაცემებით ირკვევა, დაბალია ეკონომიკის სფეროში ჩადენილ დანაშაულთა გახსნის მაჩვენებლები, რაც საშუალოდ რეგისტრირებული მთლიანი დანაშაულის მხოლოდ 35-40%-ს შეადგენს, რომელიც რა თქმა უნდა უარყოფითად აისახება ეკონომიკურ და სამეურნეო დანაშაულთა წინააღმდეგ ბრძოლის მდგომარეობაზე.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი. თბილისი, 2014 წლის მდგომარეობით
2. სისხლის სამართალი. კერძო ნაწილი (ნიგნი პირველი), ავტორთა კოლექტივი, თბილისი, 2008 წელი.
3. ნ. გვენეტაძე, გ. მამულაშვილი. პასუხისმგებლობა სამეწარმეო და სხვა ეკონომიკური დანაშაულისათვის. თბ. 2008 წელი
4. მ. ლეკვეიშვილი, გ. მამულაშვილი. პასუხისმგებლობა ეკონომიკური დანაშაულისათვის, თბ. 1999 წელი
5. <http://www.24saati.ge/weekend/story>
6. <http://www.nplg.gov.ge/gsd/cgi-bin/library>
7. <http://police.ge/files/pdf/>